

Urvalsprovet i världens språk och språkvetenskaper 2022

Del 1

Del 1: Materialuppgift (0–50 p)

Nedan följer 20 flervalsuppgifter som baserar sig på de bifogade avsnitten ur Max Wahlströms och Jouko Lindstedts artikel "Kielikontaktien tutkimus" (i boken M. Hamunen m.fl. (red.) Kielentutkimuksen menetelmiä, 2020). Läs texten och svara på frågorna utgående från artikeln. Välj vid varje fråga det alternativ som du anser att är rätt. Det finns endast ett rätt svar på varje uppgift. Varje rätt svar ger 2,5 poäng, en obesvarad fråga och en fel svar ger 0 poäng. Du kan bara välja ett alternativ. Svartalternativen är i slumpmässig ordningsföljd.

Material: Forskning om språkkontakt. *Materialet har avlägsnats på grund av upphovsrättsliga skäl.*

1.1. Vilket av följande påståenden stämmer inte?

Alla språk har påverkats av historiska språkkontakter.

Forskningen om språkkontakt behandlar bland annat språkförändringar.

Det sker språkkontakt mellan dialekterna inom ett och samma språk.

I forskningen om språkkontakt strävar man efter att reda ut släktförbindelserna mellan språk.

1.2. Vad säger Wahlström och Lindstedt inte om förhållandet mellan de som talar ett språk och språkkontakter?

Inställningarna till lånord och inlånade drag kan vara negativa.

Talarna är inte nödvändigtvis medvetna om att orden eller dragen i deras språk har en bakgrund av att vara inlånade.

En del talare använder vanligtvis medvetet mer lånade ord och drag från ett prestigespråk.

Fastställandet av normer för ett språk har ofta förknippats med en strävan efter att gallra bort element som lånats in från främmande språk.

1.3. Vilket av följande påståenden stämmer?

Språkens grammatiska strukturer påverkar inte inlåningen av drag från andra språk.

Språk lånar bara in sådana drag från andra språk som passar ihop med språkets befintliga grammatiska strukturer.

Språkens grammatiska strukturer utgör inga hinder för att låna in drag från andra språk.

Språkens strukturella drag lånas inte in trots likheter i typologin.

1.4. Vad skriver Wahlström och Lindstedt om effekterna av språkkontakten mellan finskan och svenskan?

Sverigesvenskan har inte lånat in ord från det finska språket.

Finskan har lånat in grammatiska affixer från svenskan.

Finlandssvenskan har närmat sig finskan när det handlar om uttal.

Finskan har inga tonaccenter och inte heller klusiler med aspiration.

1.5. Finskans *kontrolli*

utvidgat sin betydelse.

är lånat från engelskan.

lånats till svenskan från finskan.

har ändrat betydelse.

1.6. Vilket av ett språks olika delområden är svårast att låna in i en kontaktsituation?

böjningsmorfologi

böjningskategori

suffixmorfologi

syntax, det vill säga satslära

1.7. Föreställ dig att du förklarar ett visst drag i något språk och såväl en inomspråklig förändring som inlåning verkar möjliga. Vilket av följande påståenden stämmer?

Den korrekta förklaringen beror på hur svårt draget i fråga är att låna in.

Den inomspråkliga förändringen är den primära förklaringen.

Man måste ha rikligt med information om kontaktsituationen och kontraktsförhållandena för att kunna motivera att det är inlåning.

Ingendera förklaringen är mer sannolik än den andra.

1.8. Vilket av följande påståenden om europeiska perfekttempus stämmer inte?

Finskans perifrastiska perfekt är likadant som i många av de andra språken i Europa.

Inlåningen av perfektkategori som nämns i texten påminner om den syntaktiska inlåningen.

Perifrastiska perfekt kan uppstå till följd av en inomspråklig förändring.

De perifrastiska perfektformerna i språken i Europa bildas alltid med ett hjälpverb som har samma betydelse, även om hjälpverbets uttal inte är likadant i alla språken.

1.9. Varifrån härstammar evidentialitetskategorin i bulgariskan?

Från det romska språket på Balkan.

Kategorin har uppstått som ett resultat av det bulgariska språkets endogena utveckling.

Från turkiskan.

Från albanskan och makedonskan i västra Balkan.

1.10. Vad avses med synkronisk forskning om kontaktsituationer?

Forskning om de kontaktsituationer som pågår som bäst.

Forskning i flerspråkighet och flerspråkiga praxis.

Sociolingvistisk forskning om kontaktsituationer genom intervjuer eller experiment.

Forskning i de sociala och samhälleliga situationer som lett till att dragen lånats in.

1.11. Ackommodation innebär att man beroende på sin samtalspartner ändrar hur man uttrycker sig språkligt. Vilket av följande nämndes inte i artikeln som ett exempel på ackommodation?

Undvikande av dialektala uttryck mellan talare som talar olika dialekter.

Tal som riktar sig till utländska talare (*foreigner talk* på engelska).

Barninriktat tal (*baby talk* på engelska).

Modifiering av uttal när talare av samma språk talar med varandra.

1.12. Vilket av följande påståenden som har att göra med kodväxling stämmer?

Kodväxling leder till attrition, alltså att språket förfaller.

Kodväxling innebär att en flerspråkig talare använder två eller flera diskreta och tydliga språkformer.

Kodväxling är ett rätt så sällsynt fenomen i flerspråkiga gemenskaper.

Vid inlåning av ordförråd rör det sig om samma slags process som vid kodväxling.

1.13. Vilket av följande beskriver den situation som kallas språkväxling?

Efter att ha flyttat använder en talare i allt mindre grad sitt förstaspråk och den nya boendeortens dominerande språk blir det starkare språket.

En språkgemenskap övergår permanent till att använda ett annat språk.

Ett språk förs inte längre vidare från en generation till den nästa och till slut försvinner språket.

Talare i en flerspråkig gemenskap använder flera olika språk i en och samma samtalssituation.

1.14. Vad avses med *superstrat*?

Ett språk som har försvunnit från ett område men som via kontakter har påverkat de nuvarande språken på området.

Ett språk som såväl är källan till lån som mottagaren av lån.

Ett språk som har högre prestige.

Givarspråket i en kontaktsituation.

1.15. Särskilda områden där språken har gemensamma drag kallas traditionellt för *språkungioner*. Vilket av följande är ursprunget till dragen i en språkungion?

Man känner vanligtvis inte till ursprunget till de gemensamma dragen.

Språksläktskap.

Ett gemensamt superstrat.

Ett gemensamt substrat.

1.16. Vilken av följande kritiker mot begreppet *språkungion* nämns inte i texten?

I stället för språkungioner skulle man helt enkelt kunna tala om flera enstaka lån på ett visst område.

Man borde alltid känna till givarspråket och mottagarspråket.

Det är svårt att skilja på språkkontakt och språksläktskap.

Begreppet *konvergens* är problematiskt.

1.17. Varför kan man använda Balkans språkungion som ett exempel på varför begreppet behövs?

Man känner väl till historien av flera av språken på Balkanområdet.

Många av de gemensamma dragen i språkungionen är nya typer av strukturer för alla av områdets språk.

Balkans sociolingvistiska konstellation främjar vissa typer av strukturer.

Det går att peka ut ursprunget för många av de gemensamma dragen i språkungionen.

1.18. Vad nämner Wahlström och Lindstedt att forskningen om den regionala utbredningen av språkliga drag avslöjar om finskan?

Likheterna mellan finskans släktspråk måste vara en följd av språkkontakt.

Finskan påminner mycket om andra europeiska språk på grund av språkets språksläktskap.

Ur europeisk synvinkel är finskan ett exotiskt språk.

Finskan har fler europeiska drag än sina östliga släktspråk.

1.19. Vilket av följande påståenden stämmer inte?

Språkkontaktarna är en viktig förklaring till språkens regionala drag.

Typologiska drag kan räcka som bevis på ett språksläktskap.

En kvantitativ undersökning strävar efter att uppmärksamma areala faktorer.

Det kan ligga ett gammalt språksläktskap bakom språkens gemensamma drag, även om detta inte går att bevisa med metoder för jämförande historia.

1.20. Vad avser man inom arealingvistiken med *makroområden*?

Ett område med många överlappande språkfamiljer.

Ett språkområde där man inte kan uppnå klarhet i fråga om de gemensamma dragens ursprung.

En språkungion som sträcker sig över ett större område än vanligt.

Ett område där en familj av något fjärrspråk har brett ut sig.

Del 2

Vetenskapstermbanken i Finland definierar ett morfem så här: "Definition: Språkets minsta betydelsebärande enhet; morfologins grundenhet. Förklaring: En morf är den konkreta strukturella enheten som motsvarar ett morfem. Morfem är till exempel ordstammar, markörer, suffix och affix. Såväl lexikaliska morfem (t.ex. orden hus eller jag) som grammatiska morfem med grammatiska funktioner (t.ex. finskans kasusändelse -ssa) har egna betydelser."

Uppgift 2.1 (0-30 p)

Morfemanalys

Här följer material över det fiktiva språket qurux. Nedan ges tio flervalfrågor i anknytning till morfemen i materialet och varje fråga har ett korrekt svar. Varje rätt svar ger 3 poäng, en obesvarad fråga och ett fel svar ger 0 poäng. Svartalternativen är i slumpmässig ordningsföljd. Observera att en betydelse kan uttryckas med flera än en form, det vill säga att morfemet då alltså har allomorfer. Notera också att vissa betydelser kan uttryckas med nollmorfem, varvid det inte har någon manifesterad form. Nollmorfem markeras med tecknet Ø. För att klara av att lösa uppgiften lönar det sig att analysera alla morfemen i materialet.

Här följer material över det fiktiva språket qurux.

taagaxarakure 'jag sov'
yaagaxarakure 'du sov'
yaagatamarure 'du slog mig'
yeekabuuq 'ni äter'
taakamar 'jag slår hen'
saagatazeetire 'hen såg mig'
yeegasepaq 'ni vinner dem'
khoot teegasenewire 'vi tvättade kläderna'
sadaxarak 'hen sover inte'
tetazeet 'vi ser inte hen'
tadaymarure 'jag slog mig inte'
yaagaynew 'du tvättar dig'
waxqu yeekadhur 'ni torkar golvet'
saagaydhurure khoot 'klädesplagget torkade'
teegasebiitire 'vi uppskattade dem'

2.1.1. Vilket morfem uttrycker enhetens subjekt i första person

ta

∅

ya

ga, ka

2.1.2. Vilket morfem uttrycker enhetens objekt i andra person

ya

ga, ka

ta

∅

2.1.3. Vilket morfem uttrycker enhetens subjekt i tredje person

sa

saa

Ø

sa, saa

2.1.4. Vilket morfem uttrycker enhetens objekt i tredje person

Ø

ga, ka

ya

ta

2.1.5. Ett morfem som uttrycker förfluten tid

ure

ire, ure

ga

ga, ka

2.1.6. Ett morfem som uttrycker presens

da, ta

ka

a, e

Ø

2.1.7. Ett morfem som uttrycker reflexiv det vill säga en handling som utförs på personen själv

gay, kay

ay

y

day

2.1.8 Av morfemen i materialet står de flesta allomorfer i

markören i en jakande sats

presens

förfluten form

markören i en nekande sats

2.1.9. Alla quruxspråkets subjekt- och objektsformer i alla personer framkommer inte ur materialet. Det går ändå att komma fram till dem alla utifrån materialet. Ett morfem som uttrycker ett subjekt i tredje person i plural i quruxspråket

saa

see

se

sa

2.1.10. Alla quruxspråkets subjekt- och objektsformer i alla personer framkommer inte ur materialet. Det går ändå att komma fram till dem alla utifrån materialet. Ett morfem som uttrycker ett objekt i andra person i plural i quruxspråket

yee

yaa

ya

ye

Uppgift 2.2 (0-20 p)

Satsbildning

Här följer material över det fiktiva språket nzuri. Välj rätt översättning på nzurispråket. Det finns endast ett rätt alternativ och det ger 4 poäng. För att klara av att lösa uppgiften lönar det sig att analysera alla morfemen i materialet. Kursiveringen i översättningarna betyder att satsdelen är betonad.

Här följer material över det fiktiva språket nzuri.

ami mbasi hai ko zinama 'hen pratade med en hyena'

o ngeponi ruma torema 'mitt vackra bord gick sönder'

o taha ina nzoto nga puhama 'honungsgrävlingen såg mig i skogen'

hapoto nduka hachi hai nga piluma 'flodhästen återvände från det mörka rummet'

ina ngepo hai puhara 'jag såg bordet'

o mbasini chwaa kechemet 'min hyena hade inte sönder något'
ina nduka hai pa zurira 'jag kom in i rummet'
o ami unakida ko chakoma 'hen gick tillsammans med sin syster'
o ina chwaa chakoret 'jag gick inte någonstans'
nabo dumoda hai kerabwa 'de byggde hens hus'

2.2.1. Välj rätt översättning på nzurispråket.

Han kom från *mitt rum*.

ami ndukani hai nga zurira

ami ndukani hai nga zurima

ina ndukani hai pa zurira

o ami ndukani pa zurima

2.2.2. Välj rätt översättning på nzurispråket.

Jag gick till den *mörka skogen*.

ami nzoto hachi hai nga chakoma

ina nzoto hachi hai pa chakora

o ina nzoto hachi hai pa chakora

ina nzoto hachi hai nga chakora

2.2.3. Välj rätt översättning på nzurispråket.

Han pratade inte med *mig*.

ami ina hai ko zinamet

ina ami hai nga zinamet

ami ina hai ko zinama

ami ina hai nga zinama

2.2.4. Välj rätt översättning på nzurispråket.

Han såg *en hyena*.

o ami mbasi hai puhamet

ami mbasi hai puhama

ami mbasi hai pa puhama

ami mbasi hai puhamet

2.2.5. Välj rätt översättning på nzurispråket.

Flodhästen söndrade bordet.

hapoto ngepo hai kechera

o hapoto ngeponi kechema

hapoto ngepo hai kechema

o hapoto ngepo kechema